De Belgische grondwet van 7 februari 1831

Met de wijzigingen van 7 september 1893, 15 november 1920, 7 februari, 24 augustus en 15 oktober 1921

bron

De Belgische grondwet van 7 februari 1831 met de wijzigingen van 7 september 1893, 15 november 1920, 7 februari, 24 augustus en 15 oktober 1921. Établissements Émile Bruylant, Brussel 1965

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/_bel003belg01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

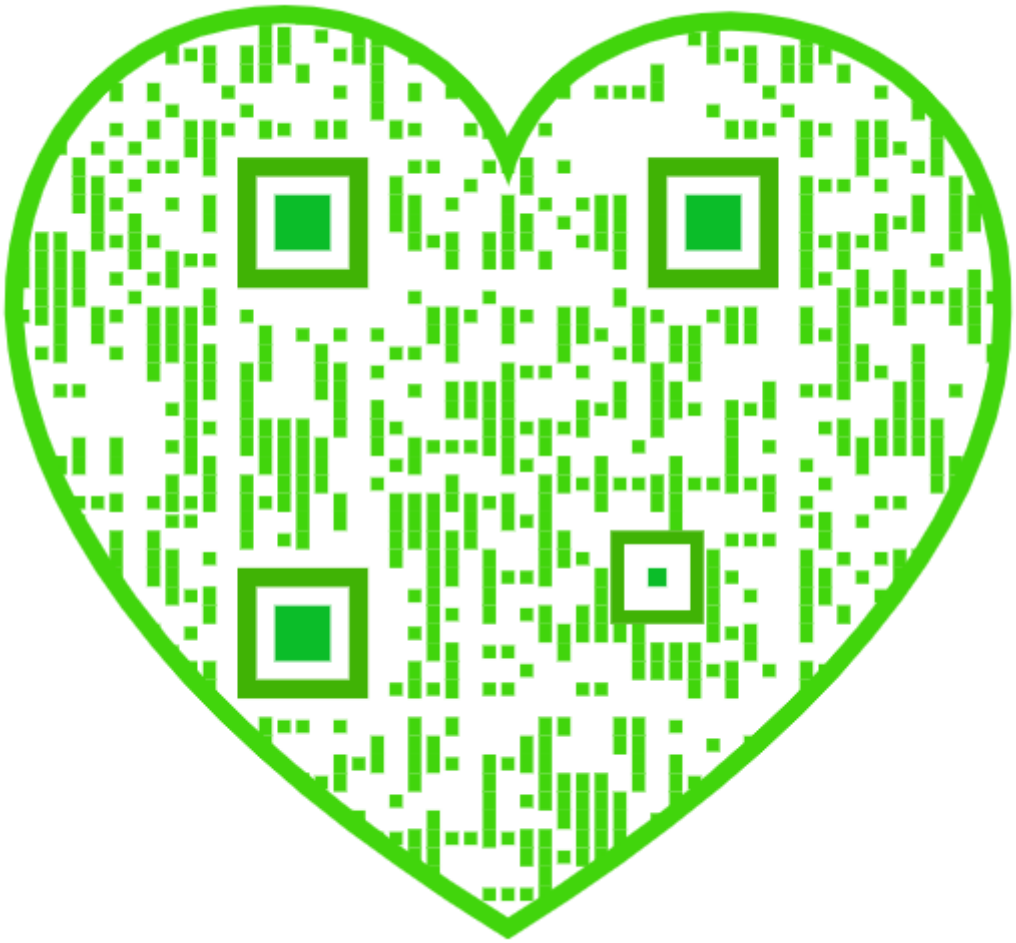

Belgische grondwet van 7 februari 1831

De Grondwet werd gewijzigd op 7 september 1893, 15 november 1920, 7 februari, 24 augustus en 15 oktober 1921.

(De tekst van de artikelen der Grondwet van 1831 is na de gewijzigde artikelen opgenomen.)

De Nederlandse tekst werd goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 25 november 1925[1].

Eerste titel. Het grondgebied en zijn verdelingen.

EERSTE ARTIKEL. - [België is verdeeld in provinciën.

Deze provinciën zijn: Antwerpen, Brabant, Henegouwen, Limburg, Luik, Luxemburg, Namen, Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen.

De wet kan, zo daartoe reden bestaat, het grondgebied verdelen in een groter aantal provinciën.

Z. artt. 31 en 108.

Voor de koloniën, overzeese bezittingen of beschermde gebieden die België kan verkrijgen, gelden bijzondere wetten. De Belgische

(1) Deze tekst werd bij de herdruk in 1958 aangepast aan de nieuwe spelling.

troepen, tot hun verdediging bestemd, kunnen alleen bij vrijwillige dienstneming worden aangeworven.]

> Gewijzigd op 7 september 1893; het oorspronkelijk artikel bestond uit de eerste twee alinea's van het tegenwoordig artikel met toevoeging, aan het slot van de eerste alinea, van de woorden: ‘behoudens de betrekkingen van Luxemburg met de Duitsche Bond’.

ART. **2.** - De onderverdelingen van de provinciën kunnen alleen bij de wet worden bepaald.

ART. **3.** - De grenzen van het Rijk, van de provinciën en van de gemeenten kunnen alleen uit kracht van een wet gewijzigd of nader vastgesteld worden.

Titel II. De Belgen en hun rechten.

ART. **4.** - De staat van Belg wordt verkregen, behouden en verloren volgens de regelen die bij de burgerlijke wet zijn bepaald.

Deze Grondwet en de overige wetten op de staatsburgerlijke rechten bepalen aan welke vereisten, behalve de staat van Belg, moet worden voldaan om die rechten uit te oefenen.

ART. **5.** - Naturalisatie wordt door de wetgevende macht verleend.

Alleen staatsnaturalisatie stelt de vreemdeling met de Belg gelijk ten aanzien van de uitoefening der staatsburgerlijke rechten.

ART. **6.** - Er is geen onderscheid van standen in de Staat.

De Belgen zijn gelijk voor de wet; zij alleen kunnen tot de burgerlijke en militaire bedieningen worden toegelaten, behoudens de uitzonderingen die, voor bijzondere gevallen, door een wet kunnen ingevoerd worden.

ART. **7.** - De vrijheid van de persoon is gewaarborgd.

Niemand kan worden vervolgd dan alleen in de gevallen voorzien bij de wet, en op de wijze door haar voorgeschreven.

Tenzij hij op heterdaad wordt betrapt, kan niemand worden aangehouden dan uit kracht van een met redenen omkleed bevel van de rechter, dat moet betekend worden bij de aanhouding of uiterlijk binnen vier en twintig uur.

ART. **8.** - Niemand kan, tegen zijn wil, worden afgetrokken van de rechter die de wet hem toekent.

ART. **9.** - Geen straf kan worden ingevoerd of toegepast dan uit kracht van de wet.

ART. **10.** - De woning is onschendbaar; geen huiszoeking kan geschieden dan in de gevallen bij de wet voorzien, en op de wijze door haar voorgeschreven.

ART. **11.** - Niemand kan van zijn eigendom worden ontzet dan ten algemenen nutte, in de gevallen en op de wijze, bij de wet bepaald, en tegen billijke en voorafgaande schadeloosstelling.

ART. **12.** - De straf van de verbeurdverklaring der goederen kan niet worden ingevoerd.

ART. **13.** - De burgerlijke dood is afgeschaft; hij kan niet weder ingevoerd worden.

ART. **14.** - De vrijheid van eredienst, de vrije openbare uitoefening er van, alsmede de vrijheid om zijn mening op elk gebied te uiten, zijn gewaarborgd, behoudens de vervolging van de misdrijven begaan ter gelegenheid van het gebruik maken van die vrijheden.

ART. **15.** - Niemand kan worden gedwongen op enigerlei wijze deel te nemen aan handelingen en aan plechtigheden van een eredienst of er de rustdagen van te onderhouden.

ART. **16.** - De Staat heeft niet het recht in de benoeming of de bevestiging der bedienaren van welke eredienst ook, tussen te komen of hun te verbieden met hun overheden in briefwisseling te staan en de kennisgevingen van deze openbaar te maken, behoudens, in laatstgenoemd geval, de gewone aansprakelijkheid inzake drukpers en bekendmaking.

Het burgerlijk huwelijk moet steeds aan de huwelijksinzegening voorafgaan, behoudens de uitzonderingen, bij de wet te bepalen zo daartoe aanleiding bestaat.

ART. **17.** - Het onderwijs is vrij; elke preventieve maatregel is verboden; de bestraffing van de misdrijven wordt alleen bij de wet geregeld.

Het openbaar onderwijs, op 's Lands kosten gegeven, wordt eveneens bij de wet geregeld.

ART. **18.** - De drukpers is vrij; de censuur kan nooit ingesteld worden; geen borgstelling kan worden geëist van de schrijvers, uitgevers of drukkers.

Wanneer de schrijver bekend is en zijn woonplaats in België heeft, kan de uitgever, de drukker of de verspreider niet worden vervolgd.

ART. **19.** - De Belgen hebben het recht op vreedzame wijze en ongewapend te vergaderen, mits zij zich gedragen naar de wetten die het uitoefenen van dit recht kunnen regelen, zonder dat het nochtans aan een voorafgaand verlof wordt onderworpen.

Deze bepaling is niet van toepassing op de bijeenkomsten in de open lucht, welke ten volle onderworpen blijven aan de politiewetten.

ART. **20.** - De Belgen hebben het recht zich te verenigen; dit recht mag niet aan enige preventieve maatregel onderworpen worden.

ART. **21.** - Ieder heeft het recht zich met verzoekschriften, door één of meer personen ondertekend, tot de openbare overheden te wenden.

Alleen de gestelde overheden hebben het recht verzoekschriften in gemeenschappelijke naam in te dienen.

ART. **22.** - Het briefgeheim is onschendbaar.

De wet bepaalt welke agenten verantwoordelijk zijn voor de schending van het geheim der aan de post toevertrouwde brieven.

ART. **23.** - Het gebruik der in België gesproken talen is vrij; het kan slechts bij de wet geregeld worden en alleen voor de handelingen van de openbare overheid en voor de gerechtszaken.

ART. **24.** - Geen voorafgaand verlof is nodig om vervolgingen tegen de openbare ambtenaren in te stellen wegens ambtsverrichtingen, behoudens wat ten opzichte van de ministers is bepaald.

Titel III. De machten.

ART. **25.** - Alle machten gaan uit van de Natie.
Zij worden uitgeoefend op de bij de Grondwet bepaalde wijze.

ART. **26.** - De wetgevende macht wordt gezamenlijk uitgeoefend door de Koning, de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat.

Z. artt. 27, 28, 32 en volg.

ART. **27.** - [De voordracht behoort aan elk van de drie takken der wetgevende macht.]

Gewijzigd op 15 oktober 1921; in de tekst van 1831 kwam een tweede alinea voor, luidende: ‘Echter moet elke wet betreffende de ontvangsten of de uitgaven van de Staat of betreffende het legercontingent eerst door de Kamer van Volksvertegenwoordigers worden aangenomen.’

ART. **28.** - Alleen de wetgevende macht kan een bindende uitlegging van de wetten geven.

ART. **29.** - De uitvoerende macht, zoals zij door de Grondwet is geregeld, berust bij de Koning.

Z. artt. 64, 67 en 78.

ART. **30.** - De rechterlijke macht wordt door de hoven en rechtbanken uitgeoefend.
De arresten en vonnissen worden in naam des Konings ten uitvoer gelegd.

Zie artt. 92 en volg.

ART. **31.** - De uitsluitend gemeentelijke of provinciale belangen worden door de gemeenteraden of de provinciale raden geregeld volgens de beginselen, in de Grondwet vastgelegd.

Z. art. 108.

Hoofdstuk I. - De Kamers.

ART. **32.** - De leden van beide Kamers vertegenwoordigen de Natie, en niet enkel de provincie of het onderdeel van een provincie, waardoor zij werden benoemd.

Z. art. 46.

ART. **33.** - De vergaderingen van de Kamers zijn openbaar.

Elke Kamer vergadert evenwel met gesloten deuren, op vordering van de voorzitter of van tien leden.

Zij beslist daarna, bij volstrekte meerderheid, of de vergadering in het openbaar moet worden hervat tot behandeling van hetzelfde onderwerp.

ART. **34.** - Elke Kamer onderzoekt de geloofsbrieven van haar leden en beslist de geschillen, welke hieromtrent oprijzen.

Het onderzoek der geloofsbrieven heeft plaats op de wijze bepaald door artt. 2 tot 4 van het reglement van de Kamer en van de Senaat.
Na het onderzoek der geloofsbrieven, wordt de eed afgelegd, Decr. 20 juli 1831, art. 1. Nederlandse tekst: Kon. besl. 18 september 1894; Duitse tekst: Kon. besl. 17 juli 1926.

ART. **35.** - Men kan niet tegelijk lid van beide Kamers zijn.

ART. **36.** - [Het lid van een van beide Kamers, dat door de regering benoemd wordt tot een ander bezoldigd ambt dan dat van minister, en dat de benoeming aanneemt, houdt onmiddellijk op zitting te hebben en aanvaardt eerst weder zijn waardigheid na opnieuw te zijn gekozen.]

Gewijzigd 7 september 1893; de tekst van 1831 luidde: ‘Het lid van de een of andere der twee Kamers, door de Regering benoemd tot een bezoldigde bediening welke hij aanvaardt, houdt dadelijk op te zetelen en herneemt slechts zijn bediening ten gevolge ener nieuwe verkiezing.’
Zie hierna wet van 6 augustus 1931 op de onverenigbaarheden en ontzeggingen.

ART. **37.** - Bij elke zitting benoemt ieder Kamer haar voorzitter, haar ondervoorzitters en stelt zij haar Bureau samen.

ART. **38.** - Elk besluit wordt bij volstrekte meerderheid van stemmen genomen, behoudens hetgeen door de reglementen der Kamers zal worden bepaald ten opzichte van verkiezingen en voordrachten.

Bij staking van stemmen, is het behandelde voorstel verworpen.

Geen van beide Kamers kan een besluit nemen, zo niet de meerderheid van haar leden aanwezig is.

Bijzondere meerderheden worden vereist door de artt. 47, 56*bis*, 62 en 131. Z. ook artt. 81 en 84.

ART. **39.** - De stemmingen geschieden mondeling of door zitten en opstaan; over de wetsontwerpen in hun geheel wordt steeds bij naamafroeping en mondeling gestemd. Verkiezingen en voordrachten van candidaten geschieden bij geheime stemming.

ART. **40.** - Elke Kamer heeft het recht van onderzoek.

Zie hierna W. 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek.

ART. **41.** - Een wetsontwerp kan door een van de Kamers slechts aangenomen worden nadat daarover artikelsgewijs gestemd is.

ART. **42.** - De Kamers hebben het recht de artikelen en de amendementen die werden voorgesteld te wijzigen en te splitsen.

ART. **43.** - Het is verboden in persoon verzoekschriften bij de Kamers in te dienen.

Z. art. 21.

Ieder Kamer heeft het recht de tot haar gerichte verzoekschriften naar de ministers te verzenden. De ministers zijn verplicht omtrent de inhoud uitleggingen te verstrekken, telkens als de Kamer het vordert.

ART. **44.** - Geen lid van een van beide Kamers kan vervolgd of gezocht worden terzake van een in de uitoefening van zijn lidmaatschap geuite mening of uitgebrachte stem.

ART. **45.** - Geen lid van een van beide Kamers kan, tijdens de zitting, in strafzaken worden vervolgd of aangehouden dan met de machtiging der Kamer waarvan hij deel uitmaakt, behalve wanneer hij op heterdaad werd betrapt.

Lijfsdwang kan, tijdens de zitting, tegen een lid van een van

beide Kamers niet ten uitvoer gelegd worden dan met dezelfde machtiging.

De hechtenis of de vervolging van een lid van een van beide Kamers wordt tijdens de zitting, en zolang die duurt, geschorst, indien de Kamer het vordert.

ART. **46.** - Ieder Kamer bepaalt, in haar reglement, op welke wijze zij van haar bevoegdheden gebruik maakt.

Afdeling I. - *De Kamer van Volksvertegenwoordigers.*

ART. **47.** - [De afgevaardigden voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers worden rechtstreeks gekozen door de ingezetenen van volle 21 jaar, die sedert ten minste zes maanden woonachtig zijn in dezelfde gemeente en zich niet bevinden in een der gevallen van uitsluiting bij de wet voorzien.

Elke kiezer heeft slechts recht op één stem.

Door een wet kan, mits dezelfde vereisten, het kiesrecht aan de vrouwen verleend worden. Deze wet moet door ten minste twee derden van de stemmen aangenomen worden.]

> Gewijzigd 7 februari 1921; de nieuwe tekst vervangt de tekst van 7 september 1893. De tekst van 1831 luidde: 'De Kamer van Volksvertegenwoordigers bestaat uit de afgevaardigden rechtstreeks gekozen door de ingezetenen, die de bij de kieswet bepaalde belasting betalen; deze belasting mag niet meer dan 100 gulden rechtstreekse belastingen, noch minder dan 20 gulden bedragen.'
> Het stemrecht werd aan de vrouwen verleend door de wet van 27 maart 1948.

ART. **48.** - [De samenstelling van de kiescolleges wordt, voor iedere provincie, door de wet geregeld.

De verkiezingen geschieden volgens het stelsel van evenredige vertegenwoordiging, door de wet bepaald.

De stemming is verplichtend en geheim. Zij heeft plaats in de gemeente, behoudens de uitzonderingen door de wet vast te stellen.]

> Gewijzigd 15 november 1920; de nieuwe tekst vervangt de tekst van 7 september 1893. De tekst van 1831 luidde: 'De verkiezingen geschieden bij de provincie-afdelingen en in de plaatsen, door de wet bepaald.'

ART. **49.** - De kieswet bepaalt het aantal afgevaardigden naar de bevolking; dat aantal mag de verhouding van één afgevaar-

digde voor elke 40,000 inwoners niet overschrijden. Zij bepaalt eveneens de voorwaarden waaraan men moet voldoen om kiezer te zijn, alsmede de gang van de kiesverrichtingen.

Wet van 18 mei 1949 waarbij het aantal der rechtstreeks door het kiezerskorps gekozen leden der Wetgevende Kamers wordt vastgesteld.

ART. **50.** - [Om verkiesbaar te zijn moet men:

1° Belg zijn door geboorte of de grote naturalisatie bekomen hebben;
2° Het genot hebben van de burgerlijke en politieke rechten;
3° De volle ouderdom van 25 jaren bereikt hebben;
4° Woonachtig zijn in België.

Geen ander vereiste tot verkiesbaarheid kan worden gevorderd.]

Gewijzigd 15 november 1920; de tekst van 1831 luidde: 'Om verkiesbaar te zijn, moet men: 1° Belg zijn door geboorte of staatsnaturalisatie bekomen hebben; 2° Het genot hebben van zijn burgerlijke en politieke rechten; 3° De volle ouderdom van 25 jaren bereikt hebben; 4° Zijn woonplaats hebben in België. Geen ander vereiste tot verkiesbaarheid kan worden gevorderd.'

ART. **51.** - [De leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers worden gekozen voor vier jaren.

De Kamer wordt om de vier jaren vernieuwd.]

Gewijzigd 15 oktober 1921; de tekst van 1831 luidde: 'De leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers worden gekozen voor vier jaar. Zij worden om de twee jaar bij de helft vernieuwd volgens een bij de kieswet bepaalde rooster. In geval van ontbinding wordt de Kamer geheel vernieuwd.'

ART. **52.** - [Elk lid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers geniet een jaarlijkse vergoeding van 12,000 frank.

Daarenboven heeft hij recht tot het vrij verkeer op al de verkeerswegen, door de Staat in bedrijf genomen of in concessie gegeven.

Door de wet wordt bepaald van welke vervoermiddelen, buiten bovengemelde wegen, de Volksvertegenwoordigers kosteloos gebruik mogen maken.

Een jaarlijkse vergoeding, aan te rekenen op de dotatie bestemd tot bestrijding der uitgaven van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, kan aan de voorzitter dezer vergadering worden verleend.

De Kamer bepaalt welke afhoudingen van de vergoeding mogen

gedaan worden tot bijdrage in de lijfrente- of pensioenkassen, welke zij nuttig acht tot stand te brengen.]

Gewijzigd 15 november 1920; de nieuwe tekst vervangt de tekst van 7 september 1893. De tekst van 1831 luidde: 'Elk lid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers geniet een maandelijkse vergoeding van 200 gulden gedurende het gehele zittingsjaar. Zij, die de stad bewonen, waar de vergaderingen gehouden worden, genieten geen vergoeding.'

Afdeling II. - *De Senaat.*

ART. **53.** - [De Senaat is samengesteld:

1° Uit leden, naar de bevolking van elke provincie gekozen overeenkomstig artikel 47. De bepalingen van artikel 48 zijn van toepassing op de verkiezing dezer senatoren;

Z. noot *sub* artt. 47 en 48.

2° Uit leden, door de provinciale raden gekozen naar verhouding van één senator voor elke 200,000 inwoners. Elk hoger getal van ten minste 125,000 inwoners geeft recht op een senator meer. Elke provinciale raad benoemt echter ten minste drie senatoren;

3° Uit leden gekozen door de Senaat ten bedrage van de helft van het getal senatoren die door de provinciale raden worden gekozen. Is dit getal een oneven getal, dan wordt het met een eenheid vermeerderd.

Die leden worden benoemd door de senatoren, die bij toepassing van de n^rs^ 1° en 2° van dit artikel zijn gekozen.

De verkiezing der senatoren gekozen bij toepassing van de n^rs^ 2° en 3° geschiedt volgens het stelsel van evenredige vertegenwoordiging, door de wet bepaald.]

Gewijzigd 15 oktober 1921; de nieuwe tekst vervangt de tekst van 7 september 1893. De tekst van 1831 luidde: 'De leden van de Senaat worden gekozen, naar de bevolking van elke provincie, door de ingezetenen, die de leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers kiezen.'

ART. **54.** - [Het getal van de senatoren die rechtstreeks door het kiezerskorps worden gekozen, is gelijk aan de helft van het getal van de leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers.]

Gewijzigd 7 september 1893; de tekst van 1831 luidde: 'De Senaat bestaat uit een getal leden gelijk aan de helft der afgevaardigden van de andere Kamer.'
Zie ook wet van 18 mei 1949 waarbij het aantal der rechtstreeks door het kiezerskorps gekozen leden der Wetgevende Kamers vastgesteld wordt.

ART. **55.** - [De senatoren worden gekozen voor vier jaren. De Senaat wordt om de vier jaren geheel vernieuwd.]

Gewijzigd 15 oktober 1921; de tekst van 1831 luidde: 'De senatoren worden gekozen voor acht jaren; zij worden om de vier jaren bij de helft vernieuwd volgens een bij de kieswet bepaalde rooster.
'In geval van ontbinding, wordt de Senaat geheel vernieuwd.'

ART. **56.** - [Om tot senator gekozen te worden, moet men:

1° Belg zijn door geboorte of de grote naturalisatie bekomen hebben;
2° Het genot hebben van de burgerlijke en politieke rechten;
3° Zijn woonplaats hebben in België;
4° Ten minste 40 jaar oud zijn.]

Gewijzigd 15 oktober 1921; de nieuwe tekst vervangt de tekst van 7 september 1893. De tekst van 1831 luidde: 'Om senator te kunnen gekozen worden en senator te blijven, moet men: 1° Belg zijn door geboorte of de staatsnaturalisatie bekomen hebben; 2° zijn politieke en burgerlijke rechten genieten; 3° Zijn woonplaats hebben in België; 4° Ten minste 40 jaar oud zijn; 5° Ten minste 1,000 gulden rechtstreekse belastingen, met inbegrip van het patentrecht, betalen in België. In de provinciën, waar de lijst der ingezetenen, die 1,000 gulden rechtstreekse belastingen betalen, niet de verhouding 1 op 6,000 inwoners bereikt, wordt zij aangevuld door de hoogst aangeslagenen in de provincie, totdat die verhouding van 1 op 6,000 bereikt zij.'

ART. **56***bis***.** - [Om tot senator te kunnen gekozen worden bij toepassing van n^r 1° van artikel 53, moet men bovendien behoren tot een der volgende categorieën:

1° De ministers, gewezen ministers en ministers van Staat;
2° De leden en gewezen leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en van de Senaat;
3° De houders van een einddiploma, uitgereikt door een der inrichtingen van hoger onderwijs, waarvan de wet de lijst vaststelt;
4° De gewezen opperofficieren van het leger en van de marine;
5° De titelvoerende leden en gewezen titelvoerende leden der handelsrechtbanken, die ten minste tweemaal met een mandaat werden belast;
6° Zij die, gedurende ten minste tien jaar, het ambt hebben bekleed van bedienaar van een der erediensten, waarvan de leden een jaarwedde trekken ten laste van de Staat;
7° De werkende leden en de gewezen werkende leden van een der koninklijke academiën en de leraars en gewezen leraars van

een der inrichtingen van hoger onderwijs, waarvan de wet de lijst vaststelt;

Zie wet van 22 oktober 1921 tot vaststelling van de lijst der inrichtingen van hoger onderwijs, bedoeld in de n^{rs} 3° en 7°.

8° De gewezen provinciale gouverneurs; de leden en gewezen leden van de bestendige deputatiën; de gewezen arrondissementscommissarissen;

9° De leden en gewezen leden van de provinciale raden, die ten minste tweemaal met een mandaat werden belast;

10° De burgemeesters en gewezen burgemeesters, schepenen en gewezen schepenen van gemeenten-arrondissementshoofdplaatsen en van gemeenten met meer dan 4,000 inwoners;

11° De gewezen gouverneurs-generaal en ondergouverneurs-generaal van Belgisch-Congo, de leden en gewezen leden van de Koloniale Raad;

12° De gewezen bestuurders-generaal, de gewezen bestuurders en de gewezen inspecteurs-generaal bij de onderscheidene ministeriën;

13° De eigenaars en vruchtgebruikers van onroerende goederen gelegen in België, waarvan het kadastraal inkomen ten minste 12,000 frank bedraagt; de belastingplichtigen, die elk jaar ten minste 3,000 frank als rechtstreekse belastingen betalen aan de Schatkist;

14° Zij die, als beheerder-afgevaardigde, bestuurder of in een soortgelijke hoedanigheid, gedurende vijf jaar aan 't hoofd gesteld werden van het dagelijks beheer ener Belgische handelsvennootschap op aandelen, waarvan het kapitaal werd volgestort ten bedrage van ten minste één millioen frank;

15° De hoofden van nijverheidsbedrijven, waarbij ten minste 100 werklieden bestendig arbeiden, en van landbouwbedrijven van ten minste 50 hectaren;

16° Zij die, als bestuurder-zaakvoerder of in een soortgelijke hoedanigheid, gedurende drie jaar aan 't hoofd gesteld werden van het dagelijks beheer ener Belgische samenwerkende maatschappij met ten minste 500 leden sedert vijf jaar;

17° Zij die, als werkende leden, gedurende vijf jaar het ambt hebben vervuld van voorzitter of secretaris van een mutualiteit of van een bond van mutualiteiten met ten minste 1,000 leden sedert vijf jaar;

18° Zij die, als werkende leden, gedurende vijf jaar het ambt hebben vervuld van voorzitter of secretaris ener beroeps-, nijverheids- of landbouwvereniging met ten minste 500 leden sedert vijf jaar;

19° Zij die, gedurende vijf jaar, het ambt hebben vervuld van voorzitter ener handels- of nijverheidskamer met ten minste 300 leden sedert vijf jaar;

20° De leden van de nijverheids- en arbeidsraden van de provinciale landbouwcommissiën, van de werkrechtersraden, die ten minste tweemaal met een mandaat werden belast;

21° De gekozen leden van een der raadgevende raden ingesteld bij de ministeriële departementen.

Nieuwe categorieën van verkiesbaren kunnen door een wet ingevoerd worden; deze wet moet door ten minste twee derden van de stemmen aangenomen worden.]

Gewijzigd 15 oktober 1921; de tekst, aan de Grondwet toegevoegd op 7 september 1893, luidde: 'De senatoren, door de provinciale raden gekozen, zijn ontslagen van alle voorwaarde van cijns; zij mogen niet behoren tot de vergadering die ze kiest, noch er deel van uitgemaakt hebben tijdens het jaar der verkiezing of gedurende de twee vorige jaren.'

ART. **56*ter*.** - [De senatoren door de provinciale raden gekozen, mogen niet deel uitmaken van de vergadering die hen kiest, noch daarvan deel uitgemaakt hebben gedurende het jaar der verkiezing of gedurende de twee vorige jaren.]

Nieuw artikel (15 oktober 1921).

ART. **56*quater*.** - [Bij ontbinding van de Senaat, kan de Koning de provinciale raden ontbinden.

Het besluit tot ontbinding roept de provinciale kiezers binnen veertig dagen en de provinciale raden binnen twee maanden bijeen.]

Nieuw artikel (15 oktober 1921).

ART. **57.** - [De senatoren genieten geen jaarwedde.

Zij hebben echter recht op schadeloosstelling voor hun onkosten; deze schadeloosstelling bedraagt vier duizend frank per jaar.

Daarenboven hebben zij recht tot het vrij verkeer op al de verkeerswegen, door de Staat in bedrijf genomen of in concessie gegeven.

Door de wet wordt bepaald van welke vervoermiddelen, buiten bovengemelde wegen, zij kosteloos gebruik mogen maken.]

> Gewijzigd 15 oktober 1921; de tekst van 1831 luidde: ‘De senatoren ontvangen noch jaarwedde noch vergoeding.’

ART. **58.** - [De zonen van de Koning of, bij ontstentenis dezer, de Belgische prinsen van de tot de kroon gerechtigde tak van het koninklijk stamhuis, zijn van rechtswege senator op de leeftijd van 18 jaar. Zij zijn eerst stemgerechtigd op de leeftijd van 25 jaar.]

> Gewijzigd 7 september 1893; de tekst van 1831 luidde: ‘Op de leeftijd van 18 jaar is de vermoedelijke erfgenaam van den Koning van rechtswege senator. Hij is slechts stemgerechtigd op de leeftijd van 25 jaar.’

ART. **59.** - Elke vergadering van de Senaat, die zou gehouden worden buiten het tijdperk der zitting van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, is van rechtswege nietig.

Hoofdstuk II. - De Koning en de ministers.

Afdeling I. - *De Koning*.

ART. **60.** - [De grondwettelijke macht van de Koning gaat bij erfopvolging over op de natuurlijke en wettige nakomelingschap, in rechte linie, van Z.M. LEOPOLD-JORIS-CHRISTIAAN-FREDERIK VAN SAKSEN-COBURG, van man op man, volgens recht van eerstgeboorte en met altijddurende uitsluiting van de vrouwen en haar nakomelingen.

Van zijn recht op de kroon wordt vervallen verklaard de prins die gehuwd is zonder de toestemming van de Koning of van hen die, bij 's Konings ontstentenis, zijn macht uitoefenen in de bij de Grondwet voorziene gevallen.

Deze vervallenverklaring kan echter opgeheven worden door de Koning of door hen, die, bij 's Konings ontstentenis, zijn macht uitoefenen in de bij de Grondwet voorziene gevallen, zulks met toestemming van beide Kamers.]

> Gewijzigd 7 september 1893; de tekst van 1831 luidde: ‘De grondwettelijke machten van de Koning gaan bij erfopvolging over op de natuurlijke en wettige nakomelingen, in de rechte linie, van Z.M. LEOPOLD VAN SAKSEN-COBURG, van man op man, naar orde van eerstgeboorte en met altijddurende uitsluiting van de vrouwen en van haar nakomelingen.’

ART. **61.** - [Bij ontstentenis van mannelijke nakomelingen van Z.M. LEOPOLD-JORIS-CHRISTIAAN-FREDERIK VAN SAKSEN-COBURG, kan de Koning zijn opvolger benoemen, mits de Kamers daarmede instemmen op de wijze bij het volgend artikel voorgeschreven.

Indien op deze wijze geen benoeming heeft plaats gehad, is de troon onbezet.]

Gewijzigd 7 september 1893; de tekst van 1831 luidde: 'Bij ontstentenis van mannelijke nakomelingen van Z.M. LEOPOLD VAN SAKSEN-COBURG kan de Koning zijn opvolger benoemen, mits de Kamers hun bewilliging daarop verlenen op de wijze, bij het volgend artikel voorgeschreven.
'Geschiedt er geen benoeming zooals hierboven is bepaald, dan is de troon onbezet.'

ART. **62.** - De Koning kan niet tegelijk hoofd van een andere Staat zijn, zonder de toestemming van beide Kamers.

Geen van beide Kamers kan over die zaak beraadslagen, zo niet ten minste twee derden van de leden aanwezig zijn, en alleen wanneer ten minste twee derden van de uitgebrachte stemmen zich er voor verklaard hebben, is het besluit aangenomen.

ART. **63.** - De persoon van de Koning is onschendbaar; zijn ministers zijn verantwoordelijk.

ART. **64.** - Geen besluit van de Koning is van kracht, tenzij het medeondertekend is door een minister die, door zijn medeondertekening alleen, daarvoor verantwoordelijk wordt.

ART. **65.** - De Koning benoemt en ontslaat zijn ministers.

Zie artt. 86 en volg.

ART. **66.** - Hij verleent de graden in het leger.

Hij benoemt de ambtenaren bij het algemeen bestuur en bij de buitenlandse betrekkingen, behoudens de bij de wet voorziene uitzonderingen.

Andere ambtenaren benoemt hij alleen krachtens een uitdrukkelijke wetsbepaling.

ART. **67.** - Hij maakt de verordeningen en neemt de besluiten, die voor de uitvoering van de wetten nodig zijn, zonder ooit de wetten zelf te mogen schorsen of van hun uitvoering te ontslaan.

ART. **68.** - De Koning voert het bevel over land- en zeemacht, verklaart oorlog, sluit de vredes-, verbonds- en handelsverdragen.

Hij geeft er kennis van aan de Kamers, zodra het belang en de veiligheid van de Staat het toelaten, onder bijvoeging van de passende mededelingen.

De handelsverdragen en de verdragen, waardoor de Staat zou kunnen worden bezwaard of Belgen persoonlijk gebonden, zijn slechts van kracht nadat zij door de Kamers zijn goedgekeurd.

Geen afstand, geen ruiling, geen aanhechting van grondgebied kan plaats hebben dan krachtens een wet. In geen geval kunnen de geheime artikelen van een verdrag de openbaar gemaakte artikelen te niet doen.

ART. **69.** - De Koning bekrachtigt de wetten en kondigt die af.

Zie art. 26.
Zie hierna W. 18 april 1898, betreffende het gebruik van de Nederlandse taal bij officiële bekendmakingen, gewijzigd in haar art. 3, door de wet van 17 maart 1934 betreffende de bekrachtiging en de afkondiging der wetten.

ART. **70.** - De Kamers komen van rechtswege bijeen ieder jaar, de tweede dinsdag van november, tenzij ze vóór die datum door de Koning bijeengeroepen zijn.

De Kamers moeten elk jaar ten minste veertig dagen bijeen blijven.

De Koning sluit de zitting.

De Koning heeft het recht de Kamers in buitengewone zitting bijeen te roepen.

ART. **71.** - De Koning heeft het recht de Kamers, beide samen of elke afzonderlijk, te ontbinden. Bij het ontbindingsbesluit worden de kiezers binnen veertig dagen en de Kamers binnen twee maanden bijeengeroepen.

Zie wet van 31 mei 1961 betreffende het gebruik der talen in wetgevingszaken, het opmaken, bekendmaken en inwerkingtreden van wetten en verordeningen.

ART. **72.** - De Koning kan de Kamers verdagen. De verdaging mag echter, zonder instemming van de Kamers, de termijn van één maand niet overschrijden noch gedurende een zelfde zitting worden herhaald.

ART. **73.** - Hij heeft het recht om de straffen, door de rechters uitgesproken, kwijt te schelden of te verminderen, behoudens hetgeen ten aanzien van de ministers is bepaald.

Z. art. 91.

ART. **74.** - Hij heeft het recht van de munt, ter uitvoering van de wet.

ART. **75.** - Hij heeft het recht brieven van adeldom te verlenen, zonder ooit enig voorrecht daaraan te mogen verbinden.

ART. **76.** - Hij verleent de militaire orden met inachtneming van hetgeen de wet daaromtrent voorschrijft.

ART. **77.** - De civiele lijst wordt door de wet vastgesteld voor de duur van 's Konings regering.

ART. **78.** - De Koning heeft geen andere macht dan die welke de Grondwet en de bijzondere krachtens de Grondwet uitgevaardigde wetten hem uitdrukkelijk toekennen.

ART. **79.** - Bij 's Konings overlijden komen de Kamers zonder bijeenroeping samen, uiterlijk de tiende dag na die van het overlijden. Indien de Kamers te voren ontbonden zijn en de nieuwe Kamers bij het ontbindingsbesluit zijn bijeengeroepen tegen een later tijdstip dan de tiende dag, treden de oude Kamers weer op totdat de Kamers, die haar plaats moeten innemen, bijeenkomen.

Is slechts één Kamer ontbonden, dan wordt, ten aanzien van die Kamer, op gelijke wijze gehandeld.

Te rekenen van het overlijden van de Koning en tot de eedaflegging van zijn troonopvolger of van de regent, wordt 's Konings grondwettelijke macht in naam van het Belgische volk uitgeoefend door de in rade verenigde ministers, en onder hun verantwoordelijkheid.

ART. **80.** - De Koning is meerderjarig als zijn achttiende jaar vervuld is.

Hij neemt eerst bezit van de troon nadat hij, in de verenigde vergadering der Kamers, de volgende eed plechtig heeft afgelegd:

'Ik zweer de Grondwet en de wetten van het Belgische volk na te leven, 's Lands onafhankelijkheid te handhaven en het grondgebied ongeschonden te bewaren.'

ART. **81.** - Indien, bij 's Konings overlijden, zijn opvolger

minderjarig is, komen beide Kamers in verenigde vergadering bijeen, ten einde in het regentschap en in de voogdij te voorzien.

ART. **82.** - Indien de Koning in de onmogelijkheid verkeert, te regeren, roepen de ministers, na van deze onmogelijkheid te hebben doen blijken, de Kamers dadelijk bijeen. Door de verenigde Kamers wordt in de voogdij en in het regentschap voorzien.

> Wet van 19 juli 1945 strekkend tot het voorzien in de uitvoering van artikel 82 der Grondwet (*Staatsbl.* 3 aug. 1945):
> Enig artikel. - 'Wanneer toepassing werd gemaakt van artikel 82 van de Grondwet, hervat de Koning de uitoefening van zijn grondwettelijke machten slechts na een beraadslaging van de verenigde Kamers vaststellend dat de onmogelijkheid te regeren een einde heeft genomen.'

ART. **83.** - Het regentschap mag slechts aan één persoon worden opgedragen.

De regent aanvaardt eerst zijn bediening nadat hij de bij artikel 80 voorgeschreven eed heeft afgelegd.

ART. **84.** - Gedurende een regentschap kan geen verandering aan de Grondwet worden toegebracht.

ART. **85.** - Ingeval de troon onbezet is, voorzien de Kamers, te zamen beraadslagende, voorlopig in het regentschap totdat de geheel vernieuwde Kamers bijeenkomen; deze bijeenkomst heeft plaats binnen twee maanden. De nieuwe Kamers, te zamen beraadslagende, voorzien voorgoed in het bezetten van de troon.

Afdeling II. - *De ministers*.

ART. **86.** - Niemand kan minister zijn, indien hij niet Belg is door geboorte of indien hij de staatsnaturalisatie niet heeft verkregen.

ART. **87.** - Geen lid van de koninklijke familie kan minister zijn.

ART. **88.** - De ministers zijn alleen stemgerechtigd in de ene of in de andere Kamer, wanneer zij er lid van zijn.

Zij hebben zitting in elke Kamer, en hun moet het woord verleend worden wanneer zij het vragen.

De Kamers kunnen vorderen dat de ministers zullen aanwezig zijn.

ART. **89.** - In geen geval kan het mondeling of schriftelijk bevel van de Koning een minister van zijn verantwoordelijkheid ontheffen.

ART. **90.** - De Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft het recht de ministers in beschuldiging te stellen en ze te dagen voor het Hof van Verbreking, dat alleen bevoegd is ze in verenigde zitting te berechten, behoudens hetgeen bij de wet zal worden bepaald wat betreft het instellen van de burgerlijke vordering door de benadeelde partij en wat betreft de misdaden en wanbedrijven, die de ministers buiten hun ambtelijke werkkring begaan hebben.

Een wet zal de gevallen van verantwoordelijkheid bepalen, alsmede de aan de ministers op te leggen straffen en de wijze waarop tegen hen in rechte kan worden opgetreden, zowel bij inbeschuldigingstelling door de Kamer van Volksvertegenwoordigers als bij vervolging door de benadeelde partijen.

ART. **91.** - De Koning kan aan een door het Hof van Verbreking veroordeelde minister geen genade schenken, dan op het verzoek van een van beide Kamers.

Hoofdstuk III. - Van de rechterlijke macht.

ART. **92.** - Alle geschillen over burgerlijke rechten behoren bij uitsluiting tot de kennisneming van de rechter.

ART. **93.** - Alle geschillen over staatsburgerlijke rechten behoren tot de kennisneming van de rechter, behoudens de bij de wet bepaalde uitzonderingen.

ART. **94.** - Geen rechtbank, geen tot eigenlijke rechtspraak bevoegd lichaam kan worden ingesteld dan uit kracht van een wet. Buitengewone rechtbanken noch commissiën kunnen, onder welke benaming ook, in het leven worden geroepen.

ART. **95.** - Er bestaat voor geheel België één Hof van Verbreking.

Dit Hof neemt geen kennis van de feitelijke toedracht der zaken, behalve bij het berechten van de ministers.

ART. **96.** - De terechtzittingen van de rechtbanken zijn openbaar, tenzij deze openbaarheid gevaar oplevert voor de orde of de goede zeden; in dat geval wordt zulks door de rechtbank bij vonnis verklaard.

Terzake van politieke misdrijven en persmisdrijven, kan het sluiten der deuren slechts met algemene stemmen worden uitgesproken.

ART. **97.** - Elk vonnis vermeldt de gronden waarop het rust. Het wordt in openbare terechtzitting uitgesproken.

ART. **98.** - De jury wordt ingesteld voor alle misdaden, alsook voor politieke misdrijven en persmisdrijven.

ART. **99.** - De vrederechters en de rechters in de rechtbanken worden rechtstreeks door de Koning benoemd.

De raadsheren in de Hoven van Beroep en de voorzitters en ondervoorzitters der rechtbanken van eerste aanleg in hun gebied worden door de Koning benoemd uit twee lijsten van twee candidaten, de ene door die hoven, de andere door de provinciale raden voorgedragen.

De raadsheren in het Hof van Verbreking worden door de Koning benoemd uit twee lijsten van twee candidaten, de ene door de Senaat, de andere door het Hof van Verbreking voorgedragen.

In beide gevallen kunnen de op een lijst voorgedragen candidaten ook op de andere lijst worden voorgedragen.

Al de voordrachten worden openbaar gemaakt ten minste vijftien dagen vóór de benoeming.

De hoven kiezen uit hun leden hun voorzitters en hun ondervoorzitters.

ART. **100.** - De rechters worden voor hun leven aangesteld.

Geen rechter kan van zijn plaats worden ontzet of worden geschorst dan door een vonnis.

De overplaatsing van een rechter kan slechts geschieden door een nieuwe benoeming en met zijn toestemming.

ART. **101.** - De Koning benoemt en ontslaat de ambtenaren van het openbaar ministerie bij de hoven en de rechtbanken.

ART. **102.** - De bezoldiging van de leden der rechterlijke orde wordt bij de wet vastgesteld.

ART. **103.** - Geen rechter mag van de regering enig bezoldigd ambt aanvaarden, tenzij hij het kosteloos waarneemt en behoudens de gevallen van onverenigbaarheid, bij de wet bepaald.

ART. **104.** - Er zijn in België drie Hoven van Beroep.

De wet bepaalt hun rechtsgebied, alsmede de plaatsen waar zij gevestigd zijn.

ART. **105.** - De inrichting van de militaire rechtbanken, hun bevoegdheden, de rechten en verplichtingen van de leden dezer rechtbanken, alsmede de duur van hun bediening worden door bijzondere wetten geregeld.

Er zijn rechtbanken van koophandel in de plaatsen aangewezen door de wet. Deze regelt hun inrichting, hun bevoegdheden, de wijze van benoeming van hun leden en de duur van het ambt van deze leden.

ART. **106.** - Het Hof van Verbreking doet uitspraak in geschillen van bevoegdheid tussen de burgerlijke en de administratieve rechter, op de bij de wet bepaalde wijze.

ART. **107.** - De hoven en rechtbanken passen de algemene, provinciale en plaatselijke besluiten en verordeningen slechts toe voor zover zij met de wetten overeenkomen.

Hoofdstuk IV. - De provinciale en de gemeentelijke instellingen.

ART. **108.** - De provinciale en de gemeentelijke instellingen worden door wetten geregeld.

Die wetten verzekeren de toepassing van de volgende beginselen:

1° De rechtstreekse verkiezing, behoudens de uitzonderingen

welke de wet kan invoeren, ten aanzien van de hoofden der gemeentebesturen en van de commissarissen der regering bij de provinciale raden;

2° [Het opdragen, aan de provinciale raden en aan de gemeenteraden, van al wat van provinciaal en gemeentelijk belang is, behoudens de goedkeuring hunner handelingen, in de gevallen en op de wijze bepaald door de wet. Verscheidene provinciën of verscheidene gemeenten mogen zich onderling verstaan of zich verenigen onder de voorwaarden en op de wijze, door de wet te bepalen, om zaken van provinciaal belang of van gemeentelijk belang gemeenschappelijk te regelen en te beheren. Aan verscheidene provinciale raden of aan verscheidene gemeenteraden mag het echter niet toegelaten zijn, te zamen te beraadslagen];

N^r 2° werd gewijzigd op 24 augustus 1921; de tekst van 1831 luidde: 'Het opdragen, aan de provinciale raden en aan de gemeenteraden, van al wat van provinciaal en gemeentelijk belang is, behoudens de goedkeuring hunner handelingen, in de gevallen en op de wijze bepaald door de wet.'

3° De openbaarheid van de vergaderingen der provinciale raden en der gemeenteraden binnen de grenzen door de wet gesteld;

4° De openbaarheid van de begrotingen en van de rekeningen;

5° De tussenkomst van de Koning of van de wetgevende macht om te beletten dat de provinciale raden en de gemeenteraden buiten hun bevoegdheid gaan en het algemeen belang krenken.

ART. **109.** - Het opmaken van de akten van de burgerlijke stand en het houden van de registers behoren uitsluitend tot de bevoegdheid van de gemeenteoverheid.

Titel IV. De financiën.

ART. **110.** - Geen belasting ten behoeve van het Rijk kan worden ingevoerd dan bij een wet.

Geen last, geen heffing ten behoeve van de provincie kan worden ingevoerd dan met de toestemming van de provinciale raad.

Geen last, geen heffing ten behoeve van de gemeente kan worden ingevoerd dan met de toestemming van de gemeenteraad.

De wet bepaalt, ten aanzien van de provinciale belastingen en de gemeentebelastingen, de uitzonderingen waarvan de noodzakelijkheid uit de ondervinding blijkt.

ART. **111.** - De belastingen ten behoeve van het Rijk worden elk jaar bij stemming vastgesteld.

De wetten, welke ze invoeren, zijn, indien zij niet worden vernieuwd, slechts van kracht voor één jaar.

ART. **112.** - Geen voorrechten kunnen op het stuk van belastingen worden verleend.

Geen vrijstelling of vermindering van belasting kan worden toegestaan dan uit kracht van een wet.

ART. **113.** - Behalve de gevallen door de wet uitdrukkelijk uitgezonderd, kan van de burgers geen vergelding worden gevorderd dan alleen als belasting ten behoeve van het Rijk, de provincie of de gemeente. Er wordt geen wijziging toegebracht aan de thans bestaande inrichting van de polders en wateringen, die onderworpen blijft aan de gewone wetten.

ART. **114.** - Geen pensioen, geen gift ten laste van 's Lands kas kan worden toegekend dan uit kracht van een wet.

ART. **115.** - Ieder jaar worden de rekeningwet en de begroting door de Kamers vastgesteld.

Al de ontvangsten en uitgaven van het Rijk moeten op de begrotingen en op de rekeningen worden gebracht.

ART. **116.** - De leden van het Rekenhof worden benoemd door de Kamer van Volksvertegenwoordigers en wel voor de tijd bij de wet bepaald.

Dit Hof is belast met het nazien en het vereffenen der rekeningen van het algemeen bestuur en van al wie tegenover 's Lands kas rekenplichtig is. Het zorgt er voor dat geen artikel van de uitgaven der begroting wordt overschreden en dat geen overschrijvingen geschieden. Het sluit de rekeningen der verschillende besturen van de Staat en brengt te dien einde alle nodige inlichtingen en rekeningstukken bijeen. De algemene rekening van de

Staat wordt aan de Kamers onderworpen met de opmerkingen van het Rekenhof.
Het Rekenhof wordt door een wet ingericht.

ART. **117.** - De wedden en pensioenen van de bedienaren der erediensten zijn ten laste van het Rijk; het daartoe nodige bedrag wordt elk jaar op de begroting uitgetrokken.

Zie artt. 14 tot 16, 114 en noot.

Titel V. De gewapende macht.

ART. **118.** - De wijze van aanwerving van het leger wordt bepaald door de wet. Deze regelt eveneens de bevordering, de rechten en de verplichtingen der militairen.

ART. **119.** - De legersterkte wordt elk jaar bij stemming vastgesteld. De wet die ze bepaalt is, indien zij niet wordt vernieuwd, slechts voor één jaar van kracht.

ART. **120.** - De inrichting en de bevoegdheden van de Rijkswacht worden bij een wet geregeld.

ART. **121.** - Geen vreemde troepen mogen in dienst van de Staat worden aangenomen, het grondgebied bezetten of doortrekken dan krachtens een wet.

ART. **122.** - [De inrichting van een burgerwacht wordt bij voorkomend geval geregeld door de wet.]

Gewijzigd 24 augustus 1921; de tekst van 1831 luidde: ‘Er bestaat een burgerwacht; haar inrichting wordt door een wet geregeld.’

ART. **123.** - [*Ingetrokken*.]

Ingetrokken 24 augustus 1921; de tekst van 1831 luidde: ‘De burgerwacht kan slechts krachtens een wet gemobiliseerd worden.’

ART. **124.** - De militairen kunnen uit hun graden, ererechten en pensioenen niet ontzet worden dan op de bij de wet bepaalde wijze.

Titel VI. Algemene bepalingen.

ART. **125.** - De Belgische Natie voert als kleuren: rood, geel en zwart, en als Rijkswapen, de Belgische Leeuw met de spreuk: EENDRACHT MAAKT MACHT.

ART. **126.** - De stad Brussel is de hoofdstad van België en de zetel van de Regering.

ART. **127.** - Geen eed kan worden opgelegd dan uit kracht van de wet. Deze stelt het formulier vast.

Zie hierna: Verplichting tot de eed: Decr. 20 juli 1831.
Vrije keus van een der in het land gesproken talen: W. 30 juli 1894.
Formulieren: Nederlandse taal: Kon. besl. 18 september en 17 november 1894 en wijzigingen.
Duitse taal: Kon. besl. 17 juli 1926.

ART. **128.** - Ieder vreemdeling, die zich op het grondgebied van België bevindt, geniet de bescherming verleend aan personen en aan goederen, behoudens de bij de wet bepaalde uitzonderingen.

ART. **129.** - Geen wet, geen besluit of reglement van algemeen, provinciaal of gemeentelijk bestuur is bindend dan na te zijn bekendgemaakt op de bij de wet bepaalde wijze.

ART. **130.** - De Grondwet kan noch geheel, noch gedeeltelijk geschorst worden.

Titel VII. Herziening van de grondwet.

ART. **131.** - De wetgevende macht heeft het recht te verklaren dat er reden bestaat tot herziening van zodanige grondwettelijke bepaling als zij aanwijst.

Na deze verklaring zijn beide Kamers van rechtswege ontbonden.

Twee nieuwe Kamers worden overeenkomstig artikel 71 bijeengeroepen.

Die Kamers beslissen, in gemeen overleg met de Koning, over de punten welke dienen te worden herzien.

In dat geval mogen de Kamers niet beraadslagen zo niet ten minste twee derden van de leden, waaruit elke Kamer bestaat, aanwezig zijn; geen verandering is aangenomen, indien niet ten minste twee derden van de uitgebrachte stemmen zich er voor verklaard hebben.

> Zie Verklaringen van 10, 19, 20 en 23 mei 1892, van 8, 15 en 23 oktober 1919, 14 maart 1954 en 29 april 1958, krachtens welke er reden bestaat om sommige artikelen der Grondwet te herzien.

Titel VIII. Overgangsbepalingen.

ART. **132.** - Bij de eerste keuze van het Staatshoofd mag van de eerste bepaling van artikel 80 afgeweken worden.

(Overbodig geworden bepaling.)

ART. **133.** - De vreemdelingen, in België gevestigd vóór 1 januari 1814 en die er hun woonplaats hebben behouden, worden aangezien als Belgen door geboorte, mits zij verklaren dat zij het voornemen hebben te genieten van het voordeel dezer bepaling.

De verklaring moet worden gedaan binnen zes maanden na de dag waarop deze Grondwet bindend wordt, indien zij meerderjarig zijn, en binnen het jaar na hun meerderjarigheid, indien zij minderjarig zijn.

Bedoelde verklaring moet geschieden vóór de provinciale overheid in wier gebied zich hun woonplaats bevindt.

Zij wordt gedaan in persoon of door een lasthebber, houder van een bijzondere en authentieke volmacht.

(Overbodig geworden bepaling.)

ART. **134.** - Totdat er door een wet in voorzien wordt, heeft de Kamer van Volksvertegenwoordigers een onbeperkte macht

om een minister in beschuldiging te stellen, en het Hof van Verbreking om hem te berechten met omschrijving van het misdrijf en bepaling van de straf.

De straf mag echter die van opsluiting niet overschrijden, onverminderd de bij de strafwetten uitdrukkelijk voorziene gevallen.

ART. **135.** - Het personeel van de hoven en de rechtbanken blijft in dienst zoals het thans bestaat, totdat daarin door een wet voorzien wordt.

(Overbodig geworden bepaling.)

Die wet moet gedurende de eerste zitting van de Wetgevende Kamers ingevoerd worden.

ART. **136.** - Een wet, gedurende dezelfde zitting in te voeren, zal de wijze bepalen waarop de leden van het Hof van Verbreking voor de eerste maal worden benoemd.

(Overbodig geworden bepaling.)

ART. **137.** - De Grondwet van 24 augustus 1815, alsmede de provinciale en de plaatselijke statuten worden opgeheven. *De provinciale en de plaatselijke overheid behoudt echter haar bevoegdheden totdat de wet daarin op een andere wijze zal hebben voorzien*.

(Overbodig geworden bepaling.)

ART. **138.** - Met ingang van de dag waarop de Grondwet uitvoerbaar is, zijn al de daarmee strijdige wetten, decreten, besluiten, reglementen en andere akten opgeheven.

Bijkomende bepalingen.

ART. **139.** - Het Nationaal Congres verklaart dat de volgende zaken door afzonderlijke wetten, en binnen de kortst mogelijke tijd, dienen te worden geregeld;

1° De Drukpers;
2° De inrichting van de jury;

3° De financiën;
4° De inrichting van de provinciën en van de gemeenten;
5° De verantwoordelijkheid van de ministers en van de andere agenten der overheid;
6° De rechterlijke inrichting;
7° De herziening van de lijst der pensioenen;
8° De maatregelen om de misbruiken bij vereniging van ambten te voorkomen;
9° De herziening van de wetten op faillissementen en op uitstel van betaling;
10° De inrichting van het leger, de rechten op bevordering en op pensioen, alsmede het Militair Strafwetboek;
11° De herziening van de Wetboeken.
Belast de uitvoerende macht met de uitvoering van dit decreet

Zaakregister op de grondwet

De cijfers verwijzen naar de artikelen der Grondwet.

Aanhouding, 7.
Adeldom, 75.
Ambtenaren (Openbare), 24.
Ambten (Burgerlijke en militaire), 6.
Bedienaars der erediensten. Jaarwedden en pensioenen, 117.
Bekendmaking wetten en besluiten, 129.
Bekrachtiging en afkondiging der wetten, 69.
Belangen (Provinciale en gemeentelijke), 110.
Belastingen. Invoering, 111.
Vereisten tot geldigheid, 110.
Belg (Staat van), 4.
Benoeming van ministers, 65.
Bezittingen (Overzeese), 1.
Brievengeheim, 22.
Brieven van adeldom, 75.
Burgerlijke stand. Akten en registers, 109.
Burgerwacht, 122.
Cumulatie. Misbruik, 139.
Dood (Burgerlijke). Afschaffing, 13.
Eed, 127.
Erediensten:
Benoeming en aanstelling der bedienaars, 16.
Huwelijk, 16.
Oefeningen en plechtigheden, 15.
Vrijheid, 14 en 15.
Wedden en pensioenen, 117.
Eigendom, 11.
Faillissement, 139.
Financiën (Openbare), 110 tot 117 en 139.
Begroting, 115.
Belastingwetten, 110.
Eenjarigheid, 11.
Lasten en heffingen ten behoeve van provincie en gemeente, 110.
Pensioenen, 114.
Rekeningen, 115.
Voorrechten: verbod, 112.
Gelijkheid der Belgen voor de wet, 6; in belastingzaken, 112.
Gemeenten, 31.
Gemeenteraden, 31.
Genade, 91.
Grondgebied, 1 tot 84.
Wijziging, 68.
Grondwet, 84, 131, 138.
Herziening der Grondwet, 131.

Hof van beroep. Raadsheren. Benoeming, 99.
Hof van verbreking. Vonnissen van de ministers, 134.
Benoeming der leden, 136.
Hoofdstad van het Rijk, 126.
Huiszoeking, 10.
Huwelijk. Huwelijksinzegening, 16.
Inbeschuldigingstelling van ministers, 90 en 134.
Inboorlingschap, 4.
Inrichting (Provinciale en gemeentelijke), 108, 109 en 139.
Instellingen (Gemeentelijke en provinciale), 108 en 109.
Intrekking van de vorige wetten en decreten, 137 en 138.
Jury, 139.
Kamers (Wetgevende), 32 tot 59.
Aanhouding, 45,
Amendementen, 42
Besloten vergadering, 33.
Besluit. Meerderheid, 38.
Bevoegdheden, 46.
Bijeenkomst. Datum, 70.
Buitengewone bijeenroeping, 70.

Bureau, 37.
Lid benoemd tot een bezoldigd ambt, 36.
Lijfsdwang, 45.
Meerderheid, 38, 47,56*bis*, 62 en 131.
Ministerie, 88.
Onderzoek (Enquête), 40.
Onderzoek der geloofsbrieven, 34.
Onschendbaarheid, 40 en 45.
Ontbinding, 71; W. 1 Juli 1893.
Ontwerpen van wet. Aanneming, 41.
Onverenigbaarheid, 35.
Recht van amendement en van splitsing, 42.
Reglement, 46.
Rekeningen en begrotingen, 115.
Sluiting, 70.
Splitsing van artikelen en amendementen, 42.
Stemming, 39.
Troon onbezet, 85.
Verdaging, 72.
Vergadering bij de dood des Konings, 79.
Vergadering. Openbaarheid, 33.
Verkiezing, 47 en volg.
Vertegenwoordiging der Natie, 36.
Vervolgingen, 44 en 45.
Verzoekschrift, 43.
Kamer der Volksvertegenwoordigers; Duur van het Kamerlidmaatschap, 51.
Aantal afgevaardigden, 49.
Inbeschuldigingstelling van ministers, 90.
Kiescolleges, 48.
Kiesrecht, 47.
Lijfrente- of pensioenkas, 52.
Ontbinding, 71.
Samenstelling, 47 en 49.
Vergoeding, 52.
Verkiesbaarheid. Vereisten, 50.
Vernieuwing, 51.
Vertegenwoordiging, 32.
Voorzitter. Vergoeding, 52.
Vrouwenkiesrecht, 47.
Vrij verkeer, 52.
Kiescolleges. Samenstelling, 48.
Kleuren (Belgische), 125.
Koloniën, 1.
Koning, 29, 60 tot 85, 99 en 101.
Adeldom (Titels van), 75.
Akten: medeondertekening, 69.
Beëdiging, 80.

Bekrachtiging en afkondiging der wetten, 69.
Benoeming van ambtenaren, 66.
Besluiten, 67.
Bevoegdheden, 65 tot 69.
Dood, 79.
Familie (Koninklijke), 60.
Hoofd van een andere Staat, 62.
Huwelijk, 60.
Leger. Verlening der graden, 66.
Lijst (Civiele), 77.
Machten, 78.
Meerderjarigheid, 80.
Minderjarigheid, 81. Minister:
Genade, 91.
Benoeming, 65.
Medeondertekening, 64.
Onmogelijkheid te regeren, 82.
Onschendbaarheid, 63.
Oorlogsverklaring, 68.
Openvallen van de troon, 85.
Oppergezag overland- en zeemacht, 68.
Opvolger, 61.
Orden (Militaire), 76.
Recht van de munt, 74.
Regentschap, 81, 82 en 83.
Schorsing der wetten, 67.
Straffen. Kwijtschelding, 73.
Uitvoering der wetten, 67.
Verdragen, 68.
Verordeningen, 67.
Voogdij, 81 en 82.
Leger:
Bevordering, 118.
Inrichting, 139.
Ontzetting uit graden, 124.
Sterkte, 119.
Vreemde troepen, 121.
Werving, 118.
Machten, 25 tot 109.
Oorsprong, 25.
Recht van voordracht, 27.
Uitoefening, 25.
Macht (Gewapende), 118 tot 124.

Macht (Rechterlijke), 30, 92 tot 107.
Bevoegdheden, 39 en 92.
Hof van beroep. Aantal, 104.
Hof van verbreking, 95.
Bevoegdheden, 106.
Bezoldigd ambt (verbod van), 103.
Raadsheren. Benoeming, 99.
Jaarwedden, 102.
Jury, 96.
Magistraten. Onverenigbaarheden, 103.
Ministerie (Openbaar). Benoeming en afzetting, 101.
Raadsheren. Benoeming, 99.
Rechtbanken. Openbaarheid, 96.
Rechtbanken van koophandel, 105.
Rechtbanken (Militaire), 105.
Rechters. Onafzetbaarheid, 100.
Rechters in de rechtbanken. Benoeming, 99.
Reglementen. Toepassing, 107.
Vonnissen. Gronden waarop zij rusten, 97.
Voorzitters en ondervoorzitters der rechtbanken van eerste aanleg.
Benoeming, 99.
Vrederechters. Benoeming, 99.
Macht (Uitvoerende), 29.
Macht (Wetgevende):
Initiatief, 27.
Uitoefening, 26.
Verklaring, 28.
Minister, 86 tot 91.
Benoeming, 65.
Beschuldiging, 90 en 134.
Genade, 91.
Leden van de Koninklijke familie. Onverenigbaarheid, 87.
Nationaliteit, 86.
Ontzetting, 65.
Recht om het woord te voeren in de Kamers, 88.
Toegang tot de Kamers, 88.
Verantwoordelijkheid, 63, 64, 89 en 139.
Verzoekschriften, 43.
Misdrijf (Politiek), 98.
Naturalisatie, 5.
Onderwijs (Openbaar), 17.
Onderwijs. Vrijheid, 17.
Onteigening te algemenen nutte, 11.
Openbaarheid:
Kamers, 33.
Provincie- en gemeenteraden, 108, 3°.

Rechtbanken, 96.
Openbaarheid der terechtzittingen, 96.
Pensioenen, 139.
Pers (Druk-), 18 en 139.
Misdrijven, 98.
Protectoraat, 1.
Provinciale raden, 31.
Provinciën, 1, 31.
Rechterlijke inrichting, 135.
Rechters (*zie* Rechterlijke macht).
Regentschap, 81 tot 84.
Rekenhof. Bevoegdheden, 116.
Benoeming, 116.
Rustdagen, 15.
Rijkswacht, 120.
Samenscholingen in de open lucht, 19.
Schorsing, 130.
Senaat, 53 tot 59.
Duur van het mandaat van senator, 55.
Gecoöpteerde Senatoren, 53, 3°.
Aantal leden, 54.
Kiesrecht, 53.
Onschendbaarheid, 44, 45.
Ontbinding, 55 en 56*quater*.
Ontbinding van de provinciale raden, 56*quater*.
Provinciale senatoren, 53 en 56*ter*.
Samenstelling, 53.
Vergadering, nietigheid, 59.
Vergoeding, 57.
Verkiesbaarheid. Vereisten, 56 en 56*bis*.
Vernieuwing, 55.
Vertegenwoordiging, 32.
Zoon van de Koning, 58.
Stemplicht. Geheime stemming, 48.
Straffen, 9.
Talen, 23.
Tenuitvoerlegging van arresten en vonnissen, 30.
Troon. Niet bezet, 61 en 85.
Uitvoerende macht, 29.
Verbeurdverklaring van goederen, 12.

Verenigingen (Onderlinge) van provinciën of gemeenten, 108.
Vereniging (Recht van), 20.
Vereniging van ambten. Misbruiken, 139.
Vergadering (Recht van), 19.
Verkiezingen:
Aantal senatoren, 54.
Aantal volksvertegenwoordigers, 49.
Duur van het mandaat, 51 en 55.
Kiescolleges, 48.
Kiezers, 47.
Verkiesbaarheid, 50 en 56.
Verklaring der wetten, 28.
Vertegenwoordiging(Evenredige), 48.
Vervolging, 7.
Tegen ambtenaren, 24.
Tegen ministers, 90 en 134.
Verzoekschrift, 21 en 43.
Vonnis, 8.
Voogdij, 81, 82.
Vreemdeling. Bescherming, 128.
Nationaliteit, 133.
Vrijheid (Persoonlijke), 7.
Drukpers, 18.
Eredienst, 14.
Onderwijs, 17.
Vereniging, 19.
Waarborg (grondwettelijke), 130.
Wetboeken. Herziening, 139.
Wettelijke bekendmaking, 129.
Wetten. Bekrachtiging en afkondiging, 69; W. 18 April 1898, en 17 Maart 1934.

Bindende kracht, 129.
Woning. Onschendbaarheid, 10.